

posao otpočeo je i u Ministarstvu Prosvete i na izradi projekta za sprovođenje novog zakona u pogledu prosvete. U Ministarstvu Prosvete radi naročito komisija u kojoj su šefovi prosvete iz svih pokrajina. Novi zakon o opštoj i oblastnoj upravi ima u pogledu prosvete organizacije jednu rđavu stranu, jer po njemu prosvetna uprava svake oblasti stoji pod velikim županom dotične oblasti. Na taj način prosveta je potpala pod kontrolu i upravu policije. U koliko smo informisani u celoi ovoj stvari, na osnovu jasnih odredaba Ustava, koje daju Ministru Prosv. pravo na neposrednu upravu prosvetom cele zemlje, izbeći će se staranje policije o prosveti na taj način, što će Ministarstvo Prosvete absorbirati samo tu nadležnost policijskih vlasti. U svima oblastima određuje se **prosvetni delegati** (referenti), koji će biti pod neposrednim nadzorom Ministarstva Prosvete. Ovi prosvetni delegati imaju sve potrebno osoblje i biće u položaju dosadanih poverenika za prosvetu u pojedinim pokrajinama, samo sa organiziranim pravima. Tako novi prosvetni delegati u oblastima kao organi Ministarstva Prosvete, imaju pravo razmeštanja učitelja u svome području; ali neće kao do sada imati pravo njihovog postavljanja, otpuštanja ili premeštanja iz jedne oblasti u drugu. To pravo pripašće Ministarstvu Prosvete kome će se radi tih poslova podeliti potreban broj osoba iz dosadanih prosvetnih odeljenja za pokrajinske uprave. Na ovaj način postupno će se uvoditi u život centralizacija prosvetne vlasti dok se novim prosvetnim zakonom ne izvede celokupna organizacija na novoj osnovi. Za sada će se ovim putem prvenstveno postići **jedinstvo prosvetnog budžeta** za celu zemlju na mesto dosadanih posebnih pokrajnih budžeta. Kao jedna od najvažnijih stvari u celome svome poslu jeste izbor ličnosti za položaje novih prosvetnih delegata i referenata na koja mesta svakako treba izabrati oprobane i državnoj misli odane ljude iz svih krajeva otadžbine.

— **Višji šolski svet in likvidacija pokrajinskih uprav.** Zakon o sestavi višjega šolskega sveta z dne 23. januarja 1921, ki ga je sprejel parlament in podpisal kralj, ima na čelu pasus, ki določa hkrati dobo in veljavnost tega zakona. Pasus se glasi: **»Dokler ne stopi v veljavo nov šolski zakon,** ki določa delokrog in sestavo šolskih oblastev, se odreja:« — Ta določba je popolnoma jasna, da se z likvidacijo pokrajinske uprave in izvajanjem zakona o občih upravi ne more odpraviti plenuma višjega šolskega sveta in bo to vprašanje šele aktualno tedaj ko stopi nov šolski zakon v veljavo in da bo isti nudil nadomestilo za sedanjí višji šolski svet. — Prejšnja odprava plenuma se pa lahko smatra za reakcionarno dejanje in se moramo z vso silo boriti proti prejšnji odpravi višjega šolskega sveta, dokler nimamo primerne nadomestila za to korporacijo. V tej korporaciji imamo svoje voljene zastopnike, ki uveljavljajo mišljenje učiteljstva, za kar smo se borili že dolga leta. Demokratična uprava zahteva, da bi tudi pri predložih in personalnih zadevah podajala tudi nadalje svoje mišljenje ta korporacija prosvetnemu delegatu (referentu) v oblasti, dokler se z novim šol zakonom ne uredi to vprašanje.

— **Gospodom pri »Jutranjih Novostih».** Zaradi našega članka »Lažnjiv budžet« je prav nepotrebna nervoznost, da bi kaj izgubili na poziciji. Vprašanje zavozenege prosvetnega proračuna za Slovenijo je za nas popolnoma nestransko vprašanje ki ga zasledujemo zgolj iz tega stališča, ker nam gre izključno za stvar in interes stvari — ki zahteva, da se mora to vprašanje v interesu kulturnih zahtev naroda ugodno rešiti. Zato smo takoj, ko se je to vprašanje pojavilo brezobzirno kritikovali in obsojali krivdo in krivce, ki so bili povzročitelji tega škandaloznega slučaja: a ne tako, kakor »Jutranje Novosti«, ki so valile ob neki priliki krivdo vsega zla na prejšnji plenum višjega šolskega sveta. Nismo pardonirali nobene strani, kadar se nam je šlo za prosvetne interese naroda: potom nas učiteljstvo dobro pozna tudi krivce tega slučaja in smo prav v zadnjem času zopet pokazali nanje, v 10. številki letošnjega »Učit. Tovariša« v uvodniku — na katerega posebej opozarjamo gospode pri »J. N.« Že ob pojavu tega vprašanja smo obljubili, da bomo nadalje zasledovali zadevo; prejelimo sedaj podatke, zato smo zgolj iz tega razloga sedaj zopet izpregovorili o tem vprašanju, da apeliramo na novoizvoljene poslance in bomo še izpregovorili ko bo vprašanje zopet aktualno. Da nismo zopet v tem članku govorili o krivcih le-

ži vzrok v tem, da smo hoteli ostati strogo pri stvari; brezplodno je za nas govoriti o grešnikih, gre za greh, ki ga moramo brez obzira na strankarstvo čimprej popraviti! Na poziciji ne bo N. R. S. izgubila zaradi našega članka »Lažnjiv budžet« prav ničesar in ta članek tudi ne bo vzel simpatij učiteljstva do stranke; pač pa so vzeli simpatije učiteljstva že prej g. Stojan Protič, ki se je vezal svoječasno z dr. Korošcem v vladi in je tedaj izročil slovensko šolstvo klerikalcem — nadalje je še nepozabljen znani a front g. Stojana Protiča proti učiteljstvu glede dražinskih doklad, besede, ki jih je govoril kot ministrski predsednik — največ pa jih je vzel g. pokrajinski namestnik Ivan Hribar s svojim nesrečnim absolutističnim nastopom in pobijanjem najsvetejše avtoritete učiteljstva, t. j. organizacije — v katerem poglavju »N. J.« ne zaostajajo daleč za njim. — To so vzroki in ne drugi, ki imajo svoje naravne posledice. — Kot organizacija in glasilo organizacije stojimo v prosvetnih vprašanjih posebeno pa še v gospodarsko-prosvetnih vprašanjih strogo izven strankarstva in bomo tako ostali, vkljub metodam in poizkusom, ki so se uvedle posebeno v zadnjem času, da bi se z ambicioznimi osebami navrtala naša organizacija. — To v odgovor »Jutranjih Novostim« na članek v 59. številki na našo adresu in na oba prejšnja članka »Beseda učiteljstva« in svoječasni članek o višjem šolskem svetu, ki je dišal prav po naročilu Hribarjevem.

— **Kulturno delo Učiteljske tiskarne.** Tekom leta 1922 je založila in izdala U. T. na podlagi sklepov upravnega sveta naslednje knjige: A. Rape: Četrta čitanka; L. Černe: Tretja čitanka; E. Gangl: Druga čitanka (drugo izdanje); Lesica, Lokovšek in Mole: Prva srbska ali hrvatska čitanka (drugo izdanje); Erjavec-Flere: Valjavec; V. F. Jelenc: 1914—1918. Spomini jugoslovanskega dobrovoljca; F. Flere: Babica pripoveduje (drugo predelano izdanje); Fr. Zbašnik: Drobne pesmi; Sem Benelli-Gradnik: Okrutna šala; P. Kunaver: Kraški svet in njegovi pojavi; E. Gangl: Svinga; A. Rape: Mladini, VII. zvezek; dr. Lah: Češke pravljice; Fr. Erjavec: Srbske narodne pripovedke; K. Ewald: Matí narava pripoveduje; dr. Robida: Da ste mi zdravi, dragi otroci; Emil Adamič: Mladinske pesmi, Poleg tega je zadržga kupila v lastno založbo od društva za zgradbo Učiteljskega konvikta knjižico: Peter I. Osvoboditelj. Tiskarna je tudi v letu 1922 nadaljevala z izdajanjem galerije naših velmož in je poleg slik Stritarja, Vodnika, Slomška, Gregorčiča, Prešerna in Levstika založila še slike Aškerca, Jurčiča in Trubarja.

— **Kakor vsako leto** je Jugoslovanska Matica tudi letos priredila zbirko pihov med šolsko mladino. Da je ta krasna misel rodila vsako leto najlepše uspehe, je pripomoglo k temu narodno zavedno učiteljstvo in naša šolska mladina s svojo požrtvovalnostjo in razumevanjem potreb naših neodrešenih bratov. Posebeno lepo in nad vse pričakovanje se je pa obnesla letošnja zbirka pihov. Šole so v nabiranju darov za naše malčke tam preko naravnost tekmovaly med seboi. Dosedaj se je odzvalo 190 šol in so prinesle Jugoslovanski Matici naravnost krasen dohodek: **22.655 Din.** Ta lepa vsota dokazuje, kako živo se je odzvalo učiteljstvo in šolska mladina na klic Jugoslovanske Maticy, zaščitnice in matere neodrešenega ljudstva.

— **Pirhi neodrešenim malčkom.** Metliška osnovnošolska mladina je darovala svojim neodrešenim bratcem za pirhe 228 Din 75 para. Srčna hvala darovalcem, čast vzgojiteljem!

— **Sv. Križ pri Ljutomeru.** (Domoljubno delo.) Med učenci tukajšnje šestrazrednice se je nabralo za »Prehrano pasivnih krajev v naši državi« pomoč 154 Din in na »Pirih« za neodrešeno domovino 178 Din. — Čast zavedni mladini!

— **Tovariši-maturanti I. 1913** bivšega učiteljskega v Gorici določite kraj, da se snidemo in obhajamo našo 10letnico. — Karel Jakopec, Marija Snežna.

— **Ob priliki zborovanja Radovljiskega učiteljskega društva v Lescah** bo tudi ogled nove tovarne verig, in sicer od 2.—3. ure, ker je takrat obrat v polnem teku.

— **V nedeljo, dne 8. aprila** sta bila v sobi strok. tajništva UJU zamenjani dva dežnika. Oba dežnika se izmenjata ravnotam.

— **Risbe v zadnjem »Popotniku«** so prirejene po originalih, ki so jih prerisali gojenci in gojenke drž. učiteljskega. Kliš obr. 23 je obratno odtisnjen, kar pa ne moti bistveno. Tiskarski škrt je zamešal

nekatero besede: str. 11, 3. odst. 11. vrsta »omenjena« mesto »omejena«; str. 12, 3. odst., 7. vrsta »monotone« mesto »motoroge«; str. 13., 13. vrsta »miljeno« mesto »mišljeno«; str. 20., 3. odst., 7. vrsta »omenjena« mesto »omejena«.

— **Člane Ljubljanskega učiteljskega društva** opozarjamo, da naj pridejo poverjeniki iz posameznih šol iskat v pisarno strokovnega tajništva položnice za članarino, da jo čimprej poberejo na svoji šoli in pošljejo denar po položnici društvu. — Tudi oni člani, ki niso na šolah, lahko dobe položnice. — Opozarjamo, da se bodo onim članom, ki sproti ne plačujejo članarine, v smislu pravil listi ustavili in dolg za liste iztirjal.

Ali ste že razprodali 1. zvezek »Stanovsko-strokovne knjižnice« Poverjenjstva UJU v Ljubljani?

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Schiller - Zupančič, Marija Stuart.** Izdala in založila kr. zaloga šolskih knjig v Ljubljani. Cena 12 Din.

— **kpl Podkrajšek, Spisje za svobodno, rokodelsko in trgovinske obrte.** Izdala in založila kr. zaloga šolskih knjig v Ljubljani. Cena 38 Din. Vez. 40 Din.

— **kpl Tone Selškar: Trbovlje.** V založbi Slovenske socialne matice je izšla gorenja pesniška zbirka. Cena broširanemu izvodu je Din 12, vezanemu Din 17. Dobi se po vseh knjigarnah. Podrobnejša poročila o knjigi priobčimo prihodnje.

— **kpl Dr. Ivan Lah, Angelin Hidar.** Starokrotanski roman. Ilustriral Rajko Šubic. Cena vezani knjigi 32 Din, po pošti 1.50 Din več je pravkar izšlo v Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Književnost in umetnost.

— **k Schillerjeva — Marija Stuart v Zupančičevem prevodu.** Schillerjevo Marija Stuart je prvi preložil v slovenski jezik Fr. Cegnar. Ko se je ta drama lansko leto vprizarjala na našem dramskem odru, je Cegnarjev prevod v to svrhu predelal dramaturg, dični naš pesnik O. Zupančič. Popolnoma na novo predelal je ta prevod z literarnim uvodom ravnatelja Dr. Lokarja in opremljen s slikami — izšel pri kr. zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani. Zunanja oprema te knjige je krasna in cena skromna; dijakom je priporočati šolsko izdajo na lažjem papirju, ki je še za polovico cenejša. Kr. zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani je s tem delom ustvarila vzorec za podobne izdaje naših pisateljev. Jezik je, kakor pri Zupančiču ni drugače pričakovati, vseskozi dovršen tako, da bo ta knjiga v kratkem postala veselje našega naroda in dika vsake zasebne in javne knjižnice.

— **k Podkrajšek, Trgovsko in obrtno spisje.** Podkrajška poznamo že dolgo kot izvrstnega pisatelja obrtno in trgovsko šolskih knjig; na njegovih ramah sloni pravzaprav vsa obrtno šolska literatura. On je že pred leti spisal »Računstvo«, »Zemljepis«, »Računske naloge« in »Trgovsko in obrtno spisje«. Zadnje čase je izpod njegovega peresa na novo izšlo »Knjigovodstvo« in »Računstvo« za lahne obrte in za ženske obrte, vrhu tega »državljanški nauk za obrtnike«. Lahko rečemo, da je gospod Podkrajšek naš najplodovitejši, najtemeljitši in najpožrtvovalnejši pisatelj šolskih knjig; požrtvovalnost naglašamo, ker se noben slovenski pisatelj ni obogatel, najmanj pa pisatelj šolskih knjig. Znana izvrstna knjiga trgovsko in obrtno spisje izhaja pri kr. zalogi knjig in učil v novi predelani izdaji v dveh delih. Prvi del, ki obsega Spisje za svobodne, rokodelske in trgovinske obrte je ravnokar izšel. Ta knjiga nam na 344 straneh nudi vse, kar tozadevno potrebuje obrtnik in manjši trgovec; poslovno dopisovanje, najnovejša določila o poštinih, denarnih in tovarnih pošiljkah, listine in različne vloge do oblasti itd. in bo kakor je bila dosedanja manjša izdaja neobhodni pripomoček vsakega obrtnika in trgovca. Drugi del izide do srede aprila in bo obsegal Spisje za koncesionirane obrte in bo istakoko vseboval vse, kar je glede dopisovanja potrebno vedeti imejteljem koncesioniranih obrtov.

— **k Dr. Ivan Lah, Angelin Hidar.** Starokrotanski roman. Ilustriral Rajko Šubic. 1923. Lahov, zgodovinski roman Angelin Hidar, ki ga je izdala za Veliko noč »Tiskovna zadruga« v jako okusni opremi in okrašenega z desetimi Šubičevimi ilustracijami, nas vodi v čase koroških trubadurjev. Angelin je sin angleškega kralja Riharda Levjesrčnega, ki je bil na povratku iz svete dežele ujet na Koroškem, ter se je šele po dveh letih srečno vrnil v domovino. V koroških gorah pa je rastel njegov sin Angelin, ki se je napotil po svetu kot pevec iskat svojega očeta. Našla sta se in spoznala po pesmi o koroških gozdih. Iz Angleškega se je Angelin vrnil na Koroško kot trubadur in beli vitež. Na Brezah je tekmoval z vitezom Lichtensteinom v pesmi in zmagal, a v dvoboju s črnim vitezom je padel. Zgodovina in srednjeveška koroška romantika se prepletata v romanu in nam nudita lep pogled v tedanje čase. Knjigo toplo priporočamo za naše šolarske in ljudske knjižnice.

— **Da ste mi zdravi, otroci!** Deset poučnih povesti za zdravje naše šolske mladine. Spisal Ivan Robida. Spis je odlikoval s priznalno nagrado zdravstveni osek za Slovenijo v Ljubljani. Izdal višji šolski svet. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 3 Din. Strani 45.

Knjižica podaje v obliki zanimivih povesti najvažnejša zdravstvena pravila in navodila za postopanje pri najpogostejših obolenjih med narodom. Oblika pripovedovanja ni dolgočasna, temveč je napeta in polna menjajočih se dogodkov, ki vzdržujejo bralečvo pozornost in je posebno prikladna za otroke, a v enaki meri tudi za priprosto ljudstvo. Pojavi so vzeti iz naroda samega. Več nesreč in smrtnih slučajev izvira iz nepoučenosti in nevednosti naroda nego iz opasnosti marsikatero bolezní same. Zato pisatelj posveča vso pozornost navodilom za prvo pomoč pri obolenju in spretno pobija napačno postopanje, ki je tako široko ukoreninjeno med narodom in bazira na vražah in napačni poučenosti naroda o najprimitivnejših zdravstvenih zadevah. Avtoriteto zdravstva in potrebo pravočasne zdravniške pomoči uvaja v polni meri; nihče ne more tajiti nepravičnosti in nujne potrebe tozadevne vzroje naroda, kdor pozna konzervativnost naroda in nedostopnost naroda za zdravniško pomoč, kateri je dostopen šele tedaj, ko bje bolniku že zadnja ura ali je na zdravniška pomoč že prepozna. Pisatelj si je izbral za svoj spis sledečo snov: zastrupljenje po strupenih gobah, gadov pik in prva pomoč, pasja steklina in previdnost pri našjem popadu. Črne kože in pred sodki ljudstva do cepljenja zoper kože, jetika, griža, rana in opasnost zastrupljenja zaradi napačnega postopanja, napačni pojmi o potrebi žganja za moč, o alkoholu in zlih posledicah za zdravje, davica. Lahko rečemo, da je snov izbrana iz najtlačnejših bolezni in obolenj ljudstva. Knjižico najtopleje priporočamo vsem šolam za šolsko mladino, ki ji je v prvi vrsti namenjena; prepričani pa smo, da jo bo rado čitalo tudi preprosto ljudstvo, če jim jo bodo nudile naše ljudske knjižnice, ker je podučna snov ovita v prav zanimivo obliko povesti. Posebno važnost ima pa knjižica za narodno zdravje in zasluži zaradi tega, da jo razširimo v zadnjo kmečko kočo.

Vsak zaveden član UJU mora poznati podroben ustroj organizacije, zato segajte po »Stanovsko-strokovni knjižnici« Pov. UJU in čitajte jo.

Naše narodno prosvetno delo.

Anketa o našem narodnem prosvetnem delu.

Znižana vožnja in odprava davka za prosvetno delo.

Pri širjenju narodne prosvete pa imamo še druge zapreke, toda ne privatnega značaja od strani zasebnikov temveč nas ovira vlada sama, to je tista vlada, ki vedno pritiska na nas in nas vabi, prosi, sili in priganja, da prosvetujemo ljudstvo, da ne zaostane za kulturo in izobraženostjo drugih narodov. Učiteljstvo ne oporeka in se ne pritožuje radi teh vabljenj, prošenj, siljenja in priganjanja, pač pa mora protestirati, da se stavijo prosveti ovire od državnih finančnih oblastí.

Šolske prireditve v korist šole so obdavčenja proste le tedaj, ako se vrše v šolskih prostorih. Dotičnik, ki je sestavljal ta paragraf, pa gotovo ni pomislil, kakšna so naša šolska poslopja, da imajo le šolske sobe, v katerih se ne da prav ničesar prirediti. Navadno se mora vsled tega učiteljstvo posluževati privatnih dvoran in prostorov, toda tam že stoji financar, ki hoče imeti svoj delež.

V prvem in drugem slučaju pa gre skupiček v isti namen in v prvem in drugem slučaju se deluje v smislu narodnega prosvetevanja, in čeravno je denar namenjen za ubožne knjige za knjižnico in siromašne šolarje, je namen take prireditve vedno edinole povzdiga izobrazbe naroda. Vkljub temu pa se s paragrafom dela razlika med predstavami v šolskem posloju in privatnih hišah.

Tudi tu mora učiteljstvo povzdigniti svoj glas in opozoriti oblasti, da je tak zakon ovira in cokla za narodno prosveto, in prepričali se bomo, da bodo na pristojnih mestih uvideli in ne bomo naleteli na gluha ušesa ker ne moremo verjeti, da so to razliko stvorili premišljeno

in iz tehtnega vzroka. Ali kakor nas uče že izkušnje, imajo oblasti kaj kosmata ušesa, zato moramo z njimi govoriti kot v stopah, posebno pa se dajo nerade poučiti od posameznikov; dovtetni postanejo državniči šele, kadar jim od vseh strani buči glas na ušesa.

Vsa okrajna učiteljska društva morajo tedaj povzdigniti svoj glas radi **polovične vožnje in obdavčenja šolskih prirediteljev**, ki služijo za ljudsko prosveto, pa naj se potem prirejajo v šolskem posloju ali pa pod drugimi strehami.

Takih in enakih težav imamo mi učitelji mnogo in gledati moramo, da jih odpravimo, ne tolažimo se, da bo boljše, kajti le to bomo imeli, kar si bomo sami priborili. Morda bo kdo mislil, da naj podreza v tem oziru Glavni odbor UJU ali pa vsaj Poverjeništvu in Ljubljani, toda zopet nam pravijo izkušnje, da to vselej ne pomaga. Odločujoči gospodje so od teh strani že tako navajeni drezanja, da jih več ne pozgačka, zato si moramo pač poslužiti močnejših doz. Najžalostnejše pa je, da imenovani faktorji ne cenijo naše reprezentance za skupino, za katero stoji tisoči učiteljstva, temveč jih upoštevajo le kot posameznike. Kot dokaz za to trditev navajam le sledeči slučaj. Predlaskim je izdelovala oziroma predelovala Radojevićev načrt v Beogradu posebno ministerijalna komisija, v kateri so bili sami Beograščani, pa še med temi le malo osnovnošolskega učiteljstva. Naše Poverjeništvu je protestiralo je z glasom vpijočega v puščavi in je zatorec ponudila svojega zastopnika. Sedaj pa so v enem tednu vsa okrajna društva brzojavno protestirala v Beograd, in rezultat tega je bil, da je v treh dneh že sedel v komisiji naš tovariš Pavel Flerč.

Pojavlja se tedaj potreba sistematičnega skupnega dela, ker nič ne pomaga, če v posameznih slučajih vraga protest le do eno društvo, kajti Beograd je daleč, a kje smo mi. Ako bo Beograd čul proteste in zahteve radi gori navedenih dveh slučajev od vseh naših društev, pa smo lahko prepričani, da bomo svoj cilj dosegli. Vederemo... a pred vsem poskusimo!

Drago Hudč.

Šolski odri in pevski zbori.

—do Sv. Lovrenc v Slov. gor. Dne 11. marca t. l. je uprizorilo učiteljstvo pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. s šolsko mladino v tamošnjih šolskih prostorih prireditelj z obširnim programom. Na dnevnem redu je bilo 28 točk, kakor petje, deklamacije in igra dvodejanka »Škratki«. Vse točke dnevnega reda so se izvajale prav lepo, tako da je bilo občinstvo dokaj zadovoljno. Deca je prepevala pod vodstvom učitelja g. Ludvika Burja genljivo narodne pesmi, izmed kojih nam je najbolj ugajala »Uspavanka« in »Prišla je miška«. Malčki so deklamirali tudi mnogo lepih pesmi. Pri »Škratkih« je prav močasto nastopil nočni čuvaj. Pogumne so se pokazali tudi »Škratki«, ki so bili zelo gibki in so skakali skozi okno kot pravi škrat. Hvala gre v prvi vrsti g. nadučitelju Schaldu in njegovi soprozi, ki sta malčke naučila igrati nič manj pa ostalemu učiteljstvu. Trud za naporno delo je bil učiteljstvu in z njim šolski mladini dobro doplačan, saj je bil razred z občinstvom popolnoma natlačen.

Naša gospodarska organizacija.

—g. XX. občni zbor Učiteljske tiskarne r. z. o. z. v Ljubljani se je vršil v nedeljo 8. aprila 1923. Navzočih je bilo mnogo zadružnikov iz Ljubljane kakor tudi izven nje poleg tega jih je bilo mnogo zastopanih s pooblastili. Dnevni red se je izvršil gladko. Pri volitvah je bilo oddanih 83 glasovnic, med njimi ena prazna. V upravni svet so bili izvoljeni Ivan Bernot, Eng. Gangl, Ant. Gnuš in L. Jelenc; v nadzorstvo pa Fran Črnač, Jak. Dimnik, Mirko Fegic, Rado Grum in Ivan Šmajdek.

—g. OBČNI ZBOR DRUŠTVA ZA ZGRADBO »UČITELJSKEGA KONVIKTA« V LJUBLJANI je bil na velikonočno sredo, dne 28. marca 1923 ob 10. uri v prostorih Hranilnice in posojilnice Učiteljskega konvikta z običajnim dnevnim redom. Predsednik E. Gangl konstatuje sklepčnost, pozdravi navzoče člane in prehaja na dnevni red.

Tajnikovo poročilo. V upravnem letu 1922. so bili v društvenem odboru: predsednik E. Gangl, I. podpredsednik L. Jelenc, II. podpredsednik A. Gnuš, tajnik F. Juvānec, blagajnik Jakob Dimnik, člani J. Ambrožič, M. Repovž, V. Sadar in M. Sodnikova. Med letom je bila ena odborova seja in dne 28. decembra 1922 izredni občni zbor,

ki smo na njem razmotrivali o predlogu Učiteljskega društva v Kranju, naj se še letos postavi vsaj primerni paviljoni, ki bi za silo nadomeščali Učiteljski konvikt. Večina na izrednem občenem zboru navzočih tovarišev pa je bila proti zgradbi paviljonov, ki bi stali danes tudi ogromnega denarja. Neobhodno nujna potreba je narekovala ta predlog. Saj so nezgodna draginja, pomanjkanje primernih stanovanj in tečne hrane, skrbno nadzorstvo nad otroci dovolj tehtni razlogi, ki glasno govorijo za zidanje konvikta. Le ko bi to nesrečno pomanjkanje potrebnega kapitala tako trdovratno ne nasprotovalo zidanju! Kaj pa je danes 200.000 Din, ki jih ima Učiteljski konvikt? Za ta denar ni možno zgraditi niti ene poštene barake!

Odbor si je tudi letos vedno prizadeval zvišati kapital. Poleg brezobrestnega posojila, ki pa sedaj le še kaplja — in pri tej dragini ni prav nič čudnega! — je uvedel nabiranje 7% obveznic investicijskega državnega posojila in je do danes 73 učnih oseb darovalo 91 obveznic v skupni vrednosti 9100 Din. Od teh obveznic odrezani in vnovčeni kuponi so do 15. marca t. l. dali 714 Din obresti, ki so naložene v naši hranilnici.

Na prošnjo v zadnjem Učiteljski. Tovarišu, koliko otrok ima učiteljstvo v šolah izven doma in koliko plačuje zanj mesečno, se je do danes odzvalo šele 19 tovarišev, ki imajo v šolah izven doma 42 otrok ter plačujejo za vsakega otroka povprečno na mesec 530 Din samo za stanovanje in hrano. Ko dospo poročila še od ostalih tovarišev, bo možna kalkulacija, kako obsežna bo zgradba konvikta. Odbor bo skušal dobiti sedanjim časom in razmeram primerne praktične načrte za zgradbo. Glavno in najbolj pereče vprašanje pa je — potrebn kapital. Kadar bo zagotovljen tudi ta, potem bo odbor gotovo prvi in z vsemi svojimi silami šel na delo, da že enkrat dosežemo plemeniti cilj društva: tako nujno potrebno zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani.

Občni zbor jemlje tajnikovo poročilo brez debate na znanje.

Blagajnik Jakob Dimnik poroča, da znaša društveno premoženje 182.629,91 Din. Prirastek l. 1922. znaša 15.215,75 Din.

Na predlog tovariša Andoljška izreka odbor in občni zbor blagajniku Dimniku najtoplejšo zahvalo za njegovo neumorno delovanje v prid konviktu.

Volitve. Tovariš Janko Žirovnik predlaga, naj se z vzklikom izvoli prejšnji odbor in pregledovalca računov. Soglasno sprejeto.

Slučajnost. Na predlog blagajnika Dimnika občni zbor soglasno sklone zvišati članarino na letnih 10 Din.

Na priporočilo tajnika Juvānca nakloni občni zbor nekemu tovarišu, ki ima številno rodovino in 3 otroke v šoli izven doma, enkratno brezobvezno podporo v znesku 1000 Din.

Ker ni nobenih samostojnih predlogov več, zaključí predsednik XXVIII. redni občni zbor.

—g. Članarina in darila za učiteljski konvikt. Gdč. Marija Sodnikova iz Ljubljane 5 Din. — G. Juraj Režek iz Ljubljane 10 Din. — G. Kavčič Fran iz D. M. v Polju 10 Din. — G. Mahkota Anton iz Voklega 10 Din. — Ga. Stanislava Mahkota iz Voklega 10 Din. — G. Završnik Karel iz Dupelj 15 Din. — G. Josip Lapajne iz Čerkelj na Gorenjskem 105 Din. — Hvala! — V sled sklepa zadnjega občnega zbor se zviša članarina na letnih 10 Din.

—g. Učiteljski dom v Mariboru. Darila. Obveznice 7% drž. inv. posojila (s kuponji od septembra 1922 dalje): Pavel Flerč, okr. šol. nadzornik v Ptuj, 1 à 100 Din, Janko Fürst, nadučitelj pri Sv. Duhu na Stari gori, 1 à 500 Din; skupaj 6 obveznic à 100 Din in zadnjih izkazane 104 obveznice à 100 Din — 110 obveznic à 100 Din — 11.000 Din. Pri odhodnini okr. šol. nadz. za Prekmurje, Rado Jurka, se je nabralo 205 Din. Okrajna posojilnica v Ormožu je darovala 500 Din. Srčna hvala! — M. Kožuh, blagajnik »U. D.«

Iz naše stanovske organizacije.

Iz glavnega odbora UJU v Beogradu.

+ g. Dnevni red seje Glavnega Odbora UJU v Beogradu, ki se vrši dne 6. maja t. l.:
1. Poročilo v delu Izvršilnega Odbora.
2. Poročilo o organizaciji in delu učiteljskih društev iz vse države.
3. Poročilo blagajnika UJU.
4. Ugotovitev dnevnega reda za predstoječi kongres UJU.
5. Predlog za izpremembo pravil.
6. Poslovnik UJU.
7. Predlogi.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+§ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LAŠKI OKRAJ zboruje v soboto dne 21. aprila t. l. ob 10. uri v šoli na Zidanem mostu. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi, društvene in stanovske zadeve. 3. Volitev poročevalca o stanju šolskih vrtov. 4. Volitev učiteljskega razsodišča. 5. Ustanovitev učiteljske podružnice »Ferijašnega Saveza«. 6. Predavanje. 7. Slučajnosti. V smislu na zadnjem zborovanju izražene želje se vrši po zborovanju skupni sestanek in ob lepem vremenu pešizlet v

Radče. Polnoštevne udeležbe, ki je častna dolžnost, pričakuje zanesljivo odbor.

+§ OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA zboruje v soboto dne 21. aprila t. l. ob 9.30 uri v prostorih državne osnovne šole v Murski Soboti. Poleg mnogih zelo važnih zadev bo na vzporedu tudi razgovor o programu UJU. — Naj se vsakdo pripravi! Vsi in točno!! — Predsednik.

+§ KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v četrtek, dne 19. aprila 1923 ob 10. uri dop. v šolskem posloju v Radomljah. Dnevni red: 1. Poročila funkcionarjev. 2. Protestantovska doba in njeno šolstvo v Sloveniji, predava tovariš Ciril Petrovec iz Ljubljane. 3. Razgovor o »Ferijašnem Savezu«. 4. Slučajnosti. Kdor je zadržan, naj pošlje nismo obavestilo tovarišu predsedniku Tomo Petrovcu, nadučitelju v Jaršah pri Domžalah.

+ KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO JE ZBORovalo v četrtek dne 15. marca 1923 ob 10. uri dopoldne v šolskem posloju v Radomljah. Navzočih je bilo 44 članov in članic.

Otvoritev in poročila. Tovariš predsednik je pozdravil vse navzoče ter otvoril zborovanje. Omenil je, da je vse hvale vredno, da se je kljub slabemu vremenu zbralo precejšno število članstva. Vendar je opazil, da se nekateri bližji člani odtegujejo našim zborovanjem. Enkrat moramo priti do tega, da se bo zanimanje za naša zborovanja oživilo. Prav nujno pa je želiti, da bi se mlajši tovariši oglašali s predavanji. Nato se je prebral in odobril zapisnik zadnjega občnega zbora. — Tovarišica blagajničarka je prebrala vsa ona vodstva, oziroma člane, ki niso v določenem roku poravnali članarine.

Predavanje. Druga točka dnevnega reda je bilo predavanje tovariša Cirila Petrovca iz Ljubljane: Protestantovska doba in njeno šolstvo v Sloveniji. Bil je to drugi del zanimivega referata in želiti je, da nam tovariš Ciril Petrovec nadaljuje svoje predavanje na enem prihodnjih zborovanj.

Ferijašni Savez. O ustanovitvi »Ferijašnega Saveza« je poročal tovariš Jelo Janežič iz Doba. Izvolil se je odbor, ki sestoji iz sledečih članov: Jelo Janežič, predsednik; Legiša Mira, Janežič Barica, Salaba Marica, Tiran Ernest, Toni Justina, Ušeničnik Gizela, odborniki.

Predlogi: Poročevalca šol. vrtov. Nadalje je prebral g. nadzornik Kante dopis višjega šolskega sveta, da naj se voli dva poročevalca o šolskih vrtovih v okraju. Izvoljena tovariša Germek in Šmajdek sta vzprejela izvolitev s pogojem, da bosta delala, če jima višji šolski svet povrne stroške še predno začneta delati.

Prisilne upokojitve. Tovariš Šmajdek je predlagal sledeče: UJU, poverjeništvu Ljubljana, se sporoči, da učiteljstvo kamniškega učiteljskega društva izreka protest proti vsaki upokojitvi pred izvedbo nameravane službene pragmatike.

Prihodnje zborovanje bo meseca aprila v Radomljah.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu S. J. v Sv. R.: Sami nam boste priznali, če še enkrat premislite zadevo, da ne moremo odpirati lista medsebojnim sporom učiteljstva, ki so celo bolj zasebnega značaja, ter s tem še bolj poostriiti spore. Okrajno učiteljsko društvo ima častni sod, ki naj brez razburjanja javnosti razčisti take zadeve. Kolegijalnost; pa tudi z listom ne bomo naučili nadučitelja, če ima tako zakrknjeno srce do sotovariša, ker je to posledica pomanjkanja srčne vzgoje in altruističnega čuta.

lu Fr. Š. — P.: V Ganglovi H. Čitanki na str. 34 navedeno ime »martinka«, znači cvetko, ki jo ljudstvo ponekod imenuje tudi »katarinko« t. j. naša »marjetica«. — Drug Vaš dopis smo poslali avtorju in priobčimo popravek, ko prejmemo odgovor. — Kritike »Čitank« in nasvetov pričakujemo od učiteljstva, ki jih je letos uporabljalo v šoli. Stvarni kritiki so vedno odprti predali našega lista. Oglasite se!

—lu E. T. — M.: Obrnete se lahko direktno na upravni odbor ali pa predsedstvo »Učiteljske tiskarne«, ki da rokopis v pregled in oceno, nakar pride zadeva v sejo uravnega odbora, ki

sklepa in končno veljavno odloča o izdaju in založništvu ter določa honorar.

—lu »St.«: Prosim, da nam javite, katerih spisov se tiče Vaša pikra karta, ker že dolgo nismo prejeli ničesar od Vas.

—lu T. v. L. — na T. Oceno prihodnjic. Hvala! Knjiga ostane tebi. Pozdrav!

—lu Poročila o šolskih odrh. Če včasih kako poročilo ne pride takoj na vrsto, prosimo naj poročevalci oprostite, ker damo sicer takoj vsa poročila postaviti, a zaradi tesnega prostora jih moramo potem odlagati. Ne izgube pa s tem svoje aktualnosti.

—lu Učiteljstvu, ki uporablja Černejevo »Tretje Čitanko«. V 149 berilnem sestavku Černejeve Čitanke »Vas, mesto in trg« (str. 129) se mora glasniti sledeče:

Vas in mesto sta se pripravala.

Mesto je govorilo: »Kaj boš ti, mala, neznatna vas! Pomisli, kako si raztresena in razmetana! Primerjaj svoje nizke hiše z mojimi visokimi palačami, majhna okenca z velikimi izložbami, vaščane z mestno gospodo!«

—lu L. Č. — v C.: Pristrčna hvale za poslano pojasnilo. Vaše mnenje glede skupne redakcije in sestanka vseh avtorjev sem oddal predsedstvu tiskarne. Nujna potreba bi bila to in je tak predlog podal že ob priliki moje razprave g. tov. Janko Žirovnik.

—lu G. nadzornik Ljudevit Černeš nas je pooblastil, da v njegovem imenu pozovemo vse učiteljstvo, ki uporablja njegovo »Čitanko«, naj mu učiteljstvo odkrito pismeno naznači (Čelje. — Okr. šol. svet.) kaj je dobrega in kaj slabega v »Čitanki«. Vsak naj po svojih močeh pripomore, da se knjiga izpopolni. Za dobrovoljne nasvete in odkrito kritiko bo hvaležen.

—lu J. L. — K. p. Um.: Ustregli smo Vaši želji. Poročilo o prireditvi smo uvrstili in pride na vrsto.

„Stanovsko-strokovno knjižnico“ Pov. UJU imajo za vse člane v prodaji predsedniki okrajnih učiteljskih društev.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrikelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Št. 1248/o. š. sv.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

V šolskem okraju ljubljanske okolice razpisuje okrajni šolski svet službo učitelja-voditelja na enorazredni osnovni šoli pri Sv. Joštu nad Vrhniko.

V šolskem posloju je dvojесobno stanovanje s kuhinjo in kletjo na razpolago, istotako se more dobiti hrana v vaši.

Pravilno opremljene prošnje z osebnim podpisno, izpolnjeno natančno po vseh rubrikah (število službenih let je navesti), naj vložite prosilci do predpisani službeni poti do dne

30. aprila 1923.

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu v Ljubljani.

Okrajni šolski svet za okolico v Ljubljani, dne 25. marca 1923.

ZIKO

Pokusite ----- **ZIKO** -- in se prepričajte, da ni okusnejše kave. Nadomešča pravo kavo ter potrebuje malo sladkorja, zato je tudi najcenejša. Priporočljiva je predvsem za otroke, bolnike in rekonvalescente. Številna priznanja na razpolago. Dobi se v vseh boljših trgovinah. Naroči se lahko tudi po povzetju najmanj 5 kg direktno v Pražarni „Zika“, d. z. o. z. Ljubljana, Rož. dol.

Varujte otroke!

Če so razdrapani že Vaši živeci, obranite pred tem vsaj deco! Otroci naj pijejo le „ZIKO“!

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

V ko ist „Jugoslovenske Matice“!

„IDES“ Prašek za črnilo

raztoplјiv v mrzli vodi, prekaša vse tu- in inozemske izdelke in tekoče ekstrakte!

Črnilo v obliki papirja za uradnike in učence. Za več kot 100% cenejši kakor tekoče črnilo!

Antracen in kovinasta črnila. Zahtevajte vzorec in cenike kateri, se pošilјajo brezplačno.

„IDES“ tromnica kemičnih izdelkov Tacen pri Ljubljani.

